

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep.
0030 OSLO

Oslo, 04-09-2014
Deres ref:
Vår ref: 2014/1525 - 1
Journalnummer: 2014/1572
Saksbehandler: Anna Ryymin

Høring om aktivitetsplikt ved tildeling av økonomisk stønad til livsopphold

Det vises til høringsnotat fra Arbeids- og sosialdepartementet av juni 2014 hvor det foreslås innført plikt til å stille vilkår om deltakelse i aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad til livsopphold med hjemmel i lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen.

Helse-, sosial- og eldreombudet er også Pasient- og brukerombud i Oslo. Vårt kontor bistår klienter i klagesaker overfor Nav sosialtjenesten. Helse-, sosial- og eldreombudet har opparbeidet en unik kompetanse om Nav sosialtjenesten gjennom kontorets arbeid med både enkeltsaker og gjennom arbeid på systemnivå for å bidra til økt kvalitet i tjenesten. Ombudet har de siste tre årene hatt ca. 1400 årlige saker gjeldende Nav sosialtjenesten.

Ombudet er daglig i dialog med Nav sosialtjenesten i Oslo og dens brukere. Tilbakemeldingen fra tjenesteyterne er at inntektssikring ofte prioriteres på bekostning av sosialfaglig oppfølging for å få brukere i meningsfylt aktivitet og arbeid.

Dette av kapasitets- og ressurs hensyn. Denne mangelfulle sosialfaglige oppfølgingen av arbeidsrettede tiltak og annen nødvendig oppfølging bekymrer Ombudet, da Nav sosialtjenesten er en viktig aktør for å bistå brukerne i arbeidet med å bli selvforsørget.

Ombudet er av den oppfatning at aktivitetsplikt for stønadsmottakere vil kreve stor grad av omstilling fra Nav sosialtjenestene i Oslo. Ombudet har også erfaring med at enkelte Nav kontor i Oslo har redusert bruk av vilkår, da det er for ressurskrevende følge opp vilkårene. Ombudets erfaring med Oslo kommune er at praksis rundt bruk av vilkår og oppfølging av disse, er svært ulik i de 15 bydelene.

Ombudet stiller seg spørrende til om dette løses ved den foreslåtte lovendring.

Ombudets bemerkninger til forslaget:

Slik Ombudet forstår høringsnotatet ønsker departementet økt bruk av vilkår om aktivitet for personer som mottar økonomisk stønad til livsopphold og en likere praksis mellom kommunene. Ombudet er ikke uenig i dette, men mener at dagens regelverk gir en slik adgang.

Gjennom 26 års erfaring med brukere av Nav sosialtjenesten erfarer Ombudet at stønadsmottakere er en svært uensartet gruppe. Det er ulike årsaker til at stønadsmottakere ikke tar del i det ordinære arbeidslivet eller annen meningsfylt aktivitet. Mange har sammensatte utfordringer og er i behov av mye og tett oppfølging over tid, på flere sentrale livsområder. Ombudet er opptatt av at aktivitetsrelatert oppfølging skal være formålstjenlig og basert på individuelle vurderinger og kartlegging, hvor den enkelte brukers livssituasjon, kompetanse og helse vurderes i samarbeid med brukeren. Individuelle vurderinger og medbestemmelse bidrar til at vilkår om deltakelse i aktivitet oppleves som meningsfylt av den enkelte bruker. Vi stiller spørsmål ved om lite helhetlig oppfølging er et resultat av knappe ressurser og kompetanse.

Ombudet mener at nye plikter for tjenesteyterne ikke nødvendigvis gir tjenestemottakerne økte rettigheter eller mer forsvarlige tjenester.

I forslaget fremkommer at ved brudd på aktivitetsplikten, kan en ytelse bortfalle helt eller delvis. Ombudet er bekymret for sanksjonering som medfører bortfall eller reduksjon av stønad, da sosialhjelp er samfunnets siste sikkerhetsnett. Ombudet er spesielt bekymret for hensynet til barna i familier hvor foreldrene ikke oppfyller vilkårene. Et annet vanskelig spørsmål er hvor lenge det vil være forsvarlig med bruk av reduserte livsoppholdssatser. Ombudet mener at individuelle vurderinger må være rådende, både når det gjelder eventuell sanksjonering og ved utmåling av stønaden.

Vennlig hilsen

Anne-Lise Kristensen
helse-, sosial- og eldreombud